

Član 46.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana nakon objave u »Narodnim novinama«.

Broj: 1252-1978
Zagreb, 21. travnja 1978.

S A B O R
SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik
Društveno-političkog vijeća
Dragutin Rafaj, v. r.

Predsjednik Sabora
dr Ivo Perišin, v. r.

Skupština
Republike samoupravne interesne
zajednice socijalne zaštite
predsjednik

Marija Horvat, v. r.

Zajednička skupština zdravstvenog
osiguranja i zdravstva Hrvatske
za ravnopravno odlučivanje s
nadležnim vijećem Sabora
o pitanjima iz zdravstvenog
osiguranja i zdravstva
predsjedatelj
Branko Štulić, v. r.

Stranci koji se u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj obrazuju u usmjerenom obrazovanju ili stručno usavršavaju obavezno se osiguravaju na zdravstvenu zaštitu od dana upisa u organizaciju udruženog rada u kojoj se obrazuju odnosno stručno usavršavaju.

Stranci iz stava 1. ovoga člana obavezno osiguravaju na zdravstvenu zaštitu i članove svoje uže porodice koji zajedno s njima žive u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji neprekidno najmanje tri mjeseca.

Stranci iz stava 1. ovoga člana osiguravaju sebe i članove svoje uže porodice na zdravstvenu zaštitu u samoupravnoj interesnoj zajednici zdravstvenog osiguranja radnika i zdravstva (u daljem tekstu: zajednica) prema mjestu svoga obrazovanja odnosno stručnog usavršavanja.

Prijavu na osiguranje podnosi državni organ, organizacija udruženog rada ili druga organizacija koji strancu daju stipendiju, odnosno sam stranac kada doprinos za zdravstveno osiguranje plaća iz svojih sredstava.

Član 3.

Za strance koji se u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj obrazuju u usmjerenom obrazovanju ili stručno usavršavaju kao stipendisti državnog organa, organizacije udruženog rada ili druge organizacije doprinos za zdravstveno osiguranje plaća organ odnosno organizacija koja daje stipendiju, ako ugovorom o stipendiji nije predviđeno da sami plaćaju doprinos za svoje zdravstveno osiguranje.

Stranci iz stava 1. ovoga člana plaćaju doprinos za zdravstveno osiguranje članova svoje uže porodice, ako ugovorom o stipendiji nije predviđeno da taj doprinos plaća davalac stipendije.

Stranci koji se u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj obrazuju u usmjerenom obrazovanju ili stručno usavršavaju, a nisu stipendisti iz stava 1. ovoga člana, sami plaćaju doprinos za svoje zdravstveno osiguranje i zdravstveno osiguranje članova svoje uže porodice.

Ako je stranac sam obveznik plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje za sebe ili članove svoje uže porodice on, odnosno članovi njegove uže porodice mogu koristiti pravo na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava zajednice ako su doprinosi uredno plaćeni. Obustavljeni korištenje prava uspostavlja se danom podmirenja svih dospjelih i neuplaćenih doprinosa.

Član 4.

Obveznici uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje iz člana 4. ovoga zakona plaćaju doprinos u stalnom mjesecnom iznosu.

Visinu doprinosa iz stava 1. ovoga člana utvrđuje vijeće osiguranika skupštine zajednice.

U pogledu plaćanja i naplaćivanja doprinosa iz ovoga člana primjenjuju se odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju i samoupravnih općih akata zajednica, kojima se uređuje financiranje zdravstvenog osiguranja.

Član 5.

Strancima koji imaju prebivalište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, a nisu zdravstveno osigurani, osigurava se zdravstvena zaštita na teret društvenih sredstava, u okviru zajednice na području koje imaju prebivalište, ako su nesposobni za rad i privredivanje i nemaju sredstava za svoje uzdržavanje, niti imaju drugih osoba koje su dužne i koje ih mogu uzdržavati. U pogledu nesposobnosti za rad i privredivanje stranaca, kao i u pogledu vrste i visine njihovih prihoda koji će se uzimati u obzir za utvrđivanje prava na zdravstvenu zaštitu na teret društvenih sredstava, primjenjuju se propisi o zdravstvenom osiguranju.

Član 6.

Strancima koji imaju prebivalište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, a nisu zdravstveno osigurani, osigurava se zdravstvena zaštita na teret društvenih sredstava, u okviru zajednice na području koje imaju prebivalište, ako su nesposobni za rad i privredivanje i nemaju sredstava za svoje uzdržavanje, niti imaju drugih osoba koje su dužne i koje ih mogu uzdržavati. U pogledu nesposobnosti za rad i privredivanje stranaca, kao i u pogledu vrste i visine njihovih prihoda koji će se uzimati u obzir za utvrđivanje prava na zdravstvenu zaštitu na teret društvenih sredstava, primjenjuju se propisi o zdravstvenom osiguranju.

163
Na temelju člana 389. Ustava Socijalističke Republike Hrvatske, donosim

U K A Z

o proglašenju Zakona o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj

Proglašava se Zakon o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, koji je Sabor Socijalističke Republike Hrvatske donio na sjednici Vijeća udruženog rada 23. ožujka 1978., Vijeća općina 23. ožujka 1978. i Zajednička skupština zdravstvenog osiguranja i zdravstva Hrvatske za ravnopravno odlučivanje s nadležnim vijećem Sabora o pitanjima iz zdravstvenog osiguranja i zdravstva 21. travnja 1978. godine.

Broj: 613/78
Zagreb, 3. svibnja 1978.

Predsjednik
Predsjedništva SR Hrvatske
Jakov Blažević, v. r.

Z A K O N
o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Socijalističkoj
Republici Hrvatskoj

Član 1.

Stranci koji se u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj obrazuju u usmjerenom obrazovanju ili stručno usavršavaju, stranci koji borave u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji na poziv organa Socijalističke Republike Hrvatske i stranci koji imaju prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj a nisu zdravstveno osigurani i nemaju materijalnih sredstava, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu prema odredbama ovoga zakona.

Član 2.

Stranci iz člana 1. ovoga zakona imaju pravo na zdravstvenu zaštitu u opsegu u kojem se ona osigurava članovima porodice osiguranika radnika.

162

Na temelju člana 389. Ustava Socijalističke Republike Hrvatske, donosim

UKAZ

o proglašenju Zakona o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o radanju djece

Proglašava se Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o radanju djece, koji je Sabor Socijalističke Republike Hrvatske donio na sjednici Društveno-političkog vijeća 23. ožujka 1978, Skupština Republike samoupravne interesne zajednice socijalne zaštite 4. travnja 1978. i Zajednička skupština zdravstvenog osiguranja i zdravstva Hrvatske za ravnopravno odlučivanje s nadležnim vijećem Sabora o pitanjima iz zdravstvenog osiguranja i zdravstva 21. travnja 1978. godine.

Broj: 614/78
Zagreb, 3. svibnja 1978.

Predsjednik
Predsjedništva SR Hrvatske
Jakov Blažević, v. r.

ZAKON
o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o radanju djece

I. OPĆE ODREDBE**Član 1.**

Radi ostvarivanja prava čovjeka da slobodno odlučuje o radanju djece, ovim se zakonom uređuju prava i dužnosti gradana, koja se odnose na sprečavanje neželjenog začeća, prekid neželjene trudnoće, kao i na medicinsku pomoć onima koji iz zdravstvenih razloga ne mogu ostvariti želju za vlastitim potomstvom.

Član 2.

Pravo čovjeka da slobodno odlučuje o radanju djece može se ograničiti samo radi zaštite zdravlja, a pod uvjetima i na način koji određuje ovaj zakon.

Član 3.

U cilju ostvarivanja prava gradanina na upoznavanje s metodama i prednostima planiranja porodice organiziraju se u djelatnosti zdravstva, odgoja i obrazovanja, socijalne zaštite i drugim djelatnostima savjetovališta i drugi oblici pomoći gradanima u vezi s planiranjem porodice.

Član 4.

Radnici i drugi radni ljudi u osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, na načelima solidarnosti i uzajamnosti a u okviru materijalnih mogućnosti, osiguravaju uvjete za ostvarivanje prava čovjeka da slobodno odlučuje o radanju djece.

II. SPREČAVANJE NEŽELJENOG ZAČEĆA**Član 5.**

Sprečavanje neželjenog začeća može biti privremeno (kontracepcija) ili trajno (sterilizacija).

Član 6.

Kontracepcija je oblik medicinske pomoći kojim se, u svrhu planiranja porodice, privremeno sprečava neželjeno začeće.

Gradani u okviru zdravstvene zaštite ostvaruju:

– pravo na upoznavanje s metodama i prednostima planiranja porodice i sa značajem i posljedicama primjene metoda i sredstava za reguliranje vremena i broja porodaja i druge oblike pomoći u vezi s planiranjem porodice,

– pravo da koriste sredstva za privremeno sprečavanje začeća kao i na izbor tih sredstava.

Član 7.

Sterilizacija je medicinski zahvat za trajno sprečavanje začeća.

Sterilizacija se može izvršiti pod uvjetima i po postupku propisanom ovim zakonom.

Član 8.

Sterilizirati se može osoba koja je navršila 35 godina života.

Bez obzira na godine života sterilizirati se može žena čiji bi život bio ugrožen trudnoćom ili radanjem.

Bez obzira na godine života sterilizirati se može i osoba za koju se na temelju saznanja medicinske znanosti utvrdi da bi se dijete rodilo s teškim prirodenim tjelesnim ili duševnim manama.

Član 9.

Sterilizacija se može izvršiti samo na zahtjev osobe koja želi biti sterilizirana.

Član 10.

Za osobu koja je navršila 35 godina života, a nije poslovno sposobna, zahtjev za sterilizaciju mogu podnijeti njezini roditelji kojima je produženo roditeljsko pravo ili staratelj uz suglasnost organa starateljstva.

Za osobu koja nije navršila 35 godina, a trajno je poslovno nesposobna iz zdravstvenih razloga, zahtjev za sterilizaciju mogu podnijeti njezini roditelji koji vrše roditeljsko pravo ili staratelj uz suglasnost organa starateljstva samo u slučajevima i pod uvjetima iz člana 8. stava 2. i 3. ovoga zakona.

Član 11.

Smatra se da je u zahtjevu za sterilizaciju sadržan i pristanak za izvršenje tog medicinskog zahvata.

Član 12.

Zahtjev za sterilizaciju podnosi se zdravstvenoj organizaciji udruženog rada u kojoj se vrši sterilizacija.

Član 13.

O zahtjevu za sterilizaciju u slučaju iz člana 8. stava 2. i 3. i člana 10. stava 2. ovoga zakona rješava komisija prvog stupnja.

Protiv odluke komisije kojom se odbija zahtjev za sterilizaciju, podnositelj zahtjeva može u roku osam dana od prijema odluke uložiti prigovor komisiji drugog stupnja.

Odluka komisije drugog stupnja je konačna.

Član 14.

Sterilizacija žene može se izvršiti u bolnicama koje imaju organiziranu jedinicu za ginekologiju i porodiljstvo, a sterilizacija muškarca u bolnicama koje imaju organiziranu jedinicu za urologiju, i u drugim zdravstvenim organizacijama udruženog rada koje za to posebno ovlasti republički organ uprave nadležan za poslove zdravstva.

Zdravstvena organizacija udruženog rada koja izvrši sterilizaciju dužna je to u roku 30 dana prijaviti organu nadležnom za vodenje zdravstvene statistike.

III. PREKID TRUDNOĆE

Član 15.

Prekid trudnoće je medicinski zahvat.

Prekid trudnoće se može izvršiti do isteka deset tjedana od dana začeća.

Nakon isteka deset tjedana od dana začeća, prekid trudnoće može se izvršiti samo po odobrenju komisije, a pod uvjetima i po postupku utvrđenom ovim zakonom.

Član 16.

Prekid trudnoće ne smije se izvršiti kad se utvrdi da bi mogao teže narušiti zdravlje žene.

Član 17.

Prekid trudnoće se može izvršiti u bolnicama koje imaju organiziranu jedinicu za ginekologiju i porodiljstvo i u drugim zdravstvenim organizacijama udruženog rada koje za to posebno ovlasti republički organ uprave nadležan za poslove zdravstva.

Član 18.

Prekid trudnoće se vrši na zahtjev trudne žene.

Uz zahtjev za prekid trudnoće koji podnosi maloljetnica, koja nije navršila 16 godina života, potreban je i pristanak roditelja ili staratelja uz suglasnost organa starateljstva.

Član 19.

Trudna žena obraća se sa zahtjevom za prekid trudnoće zdravstvenoj organizaciji udruženog rada koja vrši prekid trudnoće prema svom izboru.

Ako su ispunjeni uvjeti za prekid trudnoće trudna žena se upućuje liječniku koji vrši prekid trudnoće.

Član 20.

Ako se utvrdi da je isteklo deset tjedana od dana začeća ili da bi prekid trudnoće mogao teže narušiti zdravlje žene, trudna žena se sa zahtjevom upućuje na komisiju prvog stupnja.

Kad se u slučaju iz stava 1. ovoga člana radi o maloljetnici koja je navršila 16 godina života, a nije stupila u brak, o upućivanju maloljetnice na komisiju prvog stupnja obavijestit će se roditelji odnosno staratelj maloljetnice.

Član 21.

U slučaju iz člana 19. stava 2. ovoga zakona prekid trudnoće može se izvršiti odmah nakon što se trudna žena javi liječniku koji vrši prekid trudnoće, a u slučaju iz člana 20. stava 1. ovoga zakona prekid trudnoće izvršit će se odmah po odobrenju komisije prvog stupnja, ali najkasnije u roku sedam dana od dana odobrenja.

Član 22.

Nakon isteka deset tjedana od dana začeća komisija prvog stupnja može odobriti prekid trudnoće, uz pristank odnosno na zahtjev trudne žene, u slučajevima:

- kad se na temelju medicinskih indikacija utvrdi da se na drugi način ne može spasiti život ili otkloniti narušenje zdravlja žene za vrijeme trudnoće, porodaja ili poslije porodaja;

- kad se na temelju medicinskih indikacija i saznanja medicinske znanosti može očekivati da će se dijete roditi s teškim prirođenim tjelesnim ili duševnim manama;

- kad je do začeća došlo u vezi s izvršenjem krivičnog djela silovanja, oblube nad nemoćnom osobom, oblube zloupotrebotom položaja, oblube s djietetom ili rodomskrnuća.

Član 23.

Postupak po zahtjevu za prekid trudnoće je hitan. Komisija prvog stupnja dužna je odlučiti o zahtjevu za prekid trudnoće u roku osam dana od dana prijema zahtjeva.

Član 24.

Trudna žena koja je nezadovoljna odlukom komisije prvog stupnja može uložiti prigovor komisiji drugog stupnja u roku tri dana.

Komisija drugog stupnja dužna je odlučiti o prigovoru protiv odluke komisije prvog stupnja u roku osam dana od dana prijema prigovora.

Odluka komisije drugog stupnja o zahtjevu za prekid trudnoće je konačna.

Član 25.

Bez obzira na uvjete i postupak propisan ovim zakonom prekid trudnoće će se izvršiti ili dovršiti:

- kad prijeti neposredna opasnost za život ili zdravlje trudne žene,

- kad je prekid trudnoće već započet.

Prekid trudnoće u slučaju iz stava 1. ovoga člana izvršit će se u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada koja vrši prekid trudnoće, a izuzetno taj se zahvat može izvršiti i u drugoj zdravstvenoj organizaciji udruženog rada.

Član 26.

Zdravstvena organizacija udruženog rada dužna je u roku 30 dana od dana izvršenja prekida trudnoće obavijestiti o prekidu trudnoće organ nadležan za vodenje zdravstvene statistike.

Član 27.

Ako se kod dovršenja već započetog prekida trudnoće pojavi sumnja da je prekid trudnoće započet suprotno odredbama ovoga zakona, odgovorna osoba u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada u kojoj je dovršen prekid trudnoće dužna je o tome odmah podnijeti prijavu nadležnom organu gonjenja.

Član 28.

Zdravstvena organizacija udruženog rada u kojoj se vrši prekid trudnoće mora osigurati vršenje prekida trudnoće uz primjenu suvremenih medicinskih metoda.

Zdravstvena organizacija udruženog rada iz stava 1. ovoga člana, dužna je u slučaju potrebe omogućiti da žena nakon izvršenog prekida trudnoće produži boravak u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada.

IV. MEDICINSKA POMOĆ U SLUČAJU
SMANJENE PLODНОСТИ

Član 29.

Žena i muškarac koji ne mogu ostvariti želju za vlastitim potomstvom imaju pravo na medicinsku pomoć.

Medicinska pomoć u smislu stava 1. ovoga člana je liječenje koje obuhvaća utvrđivanje uzroka smanjene plodnosti i uklanjanje zdravstvenih razloga smanjene plodnosti.

Član 30.

Umjetna oplodnja je oblik medicinske pomoći, koji se može izvesti:

- muževim sjemenom (homologna inseminacija),
- sjemenom drugog muškarca (heterologna inseminacija).

Umjetna oplodnja sjemenom drugog muškarca primjenjuje se samo ako bračni drugovi ne mogu na drugi način ostvariti želju za vlastitim potomstvom.

Član 31.

Umjetna oplodnja se može izvršiti u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada koju za vršenje takvih zahvata odredi republički organ uprave nadležan za poslove zdravstva.

Član 32.

Radnici zdravstvene organizacije udruženog rada koja provodi umjetnu oplodnju dužni su podatke iz kojih bi se mogao utvrditi davalac sjemena, umjetno oplodena žena i njezin muž, čuvati kao tajnu.

U slučaju heterologne inseminacije davalac sjemena ne smije znati za koju ženu je korišteno njegovo sjeme, a umjetno oplodena žena ne smije znati tko je davalac sjemena.

Član 33.

Umjetno oploditi se može punoljetna i zdrava žena u starosnoj dobi pogodnoj za radanje.

Ako je žena u braku, umjetna oplodnja sjemenom drugog muškarca može se izvršiti samo uz suglasnost njezinog bračnog druga.

Član 34.

Davalac sjemena može biti samo zdrav muškarac.

Davalac sjemena nema pravo na naknadu za dato sjeme.

V. OSNIVANJE I RAD KOMISIJA

Član 35.

Komisiju prvog stupnja koja odlučuje o zahtjevu za sterilizaciju odnosno o zahtjevu za prekid trudnoće čine dva liječnika od kojih jedan mora biti ginekolog, te socijalni radnici ili medicinska sestra, koji su u radnom odnosu u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada koja vrši sterilizaciju odnosno prekid trudnoće.

Komisiju prvog stupnja osniva zdravstvena organizacija udruženog rada koja vrši sterilizaciju odnosno prekid trudnoće.

Član 36.

Komisiju drugog stupnja koja, u smislu člana 13. i 24. ovoga zakona, odlučuje o prigovoru protiv odluke komisije prvog stupnja čine dva liječnika ginekologa, liječnik specijalist odgovarajuće grane medicine obzirom na medicinske indikacije zbog kojih se odlučuje o dozvoli za sterilizaciju odnosno o dozvoli za prekid trudnoće, socijalni radnik i sudac kojeg na zahtjev ovlaštene zdravstvene organizacije udruženog rada odredi predsjednik općinskog suda, na području kojega se nalazi ta zdravstvena organizacija.

Komisiju iz stava 1. ovoga člana osniva zdravstvena organizacija udruženog rada koju za to posebno ovlasti republički organ uprave nadležan za poslove zdravstva.

Član 37.

Komisije iz člana 35. i 36. ovoga zakona rade u sjednicama, a odluke donose većinom glasova.

Komisija može, radi dopune medicinskih nalaza i mišljenja, uputiti podnosioca zahtjeva u odgovarajuću zdravstvenu organizaciju udruženog rada radi utvrđivanja činjenica od kojih ovise donošenje odluke o zahtjevu.

VI. CIJENE I TROŠKOVI

Član 38.

Cijena zdravstvenih usluga za medicinske zahvate predviđene ovim zakonom utvrdit će se na temelju zajedničkih osnova i mjerila dogovorenih u okviru Saveza zajednica zdravstvenog osiguranja i zdravstva Hrvatske između samoupravnih interesnih zajednica zdravstvenog osiguranja i zdravstva.

Član 39.

Ako se sterilizacija vrši kao samostalan medicinski zahvat, troškove sterilizacije snosi podnosič zahtjeva za sterilizaciju, ukoliko samoupravnim općim aktom samoupravne interesne zajednice zdravstvenog osiguranja i zdravstva nije drukčije određeno.

Član 40.

Troškove liječenja sterilnosti, kao i troškove umjetne oplodnje snosi samoupravna interesna zajednica zdravstvenog osiguranja i zdravstva.

Član 41.

Troškove prekida trudnoće snosi trudna žena; ukoliko samoupravnim općim aktom samoupravne interesne zajednice zdravstvenog osiguranja i zdravstva nije drukčije određeno.

Ako se prekid trudnoće vrši zbog kojeg od razloga iz člana 22. ovoga zakona, kao i u slučaju neželjene trudnoće žena koje koriste intrauterina sredstva za kontracepciju, troškove prekida trudnoće snosi samoupravna interesna zajednica zdravstvenog osiguranja i zdravstva.

Za trudnu ženu koja je u stanju socijalno-zaštitne potrebe, troškove prekida trudnoće snosi samoupravna interesna zajednica socijalne zaštite u općini na području koje trudnica ima prebivalište, a pod uvjetima i na način utvrđen samoupravnim općim aktom.

VII. KAZNENE ODREDBE

Član 42.

Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 dinara kaznit će se za prekršaj zdravstvena organizacija udruženog rada:

1. koja izvrši sterilizaciju, prekid trudnoće ili umjetnu oplodnju a za to nije ovlaštena (član 14, 17. i 31).

2. koja izvrši sterilizaciju ili prekid trudnoće bez prethodne odluke komisije kad je takva odluka potrebna (član 13, 20. i 22).

3. koja ne osigura tajnost podataka o davaocu sjemena, o umjetno oplodenoj ženi i njezinom mužu (član 32).

Za prekršaj iz stava 1. ovoga člana kaznit će se novčanom kaznom od 500 do 3.000 dinara zdravstveni radnik koji izvrši sterilizaciju, prekid trudnoće ili umjetnu oplodnju.

Član 43.

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 dinara kaznit će se za prekršaj zdravstvena organizacija udruženog rada koja u roku 30 dana ne podnese prijavu o izvršenom prekidu trudnoće (član 14, stav 2. i član 26).

Za prekršaj iz stava 1. ovoga člana kaznit će se novčanom kaznom od 500 do 2.000 dinara odgovorna osoba u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada.

Član 44.

Novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 dinara kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u zdravstvenoj organizaciji udruženog rada u kojoj je dovršen započeti prekid trudnoće ako u slučaju sumje da je prekid započet suprotno odredbama ovoga zakona odmah ne podnese prijavu nadležnom organu gonjenja (član 27).

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 45.

Rukovodilac republičkog organa uprave nadležan za poslove zdravstva propisat će u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona uputstvo za izvršavanje ovoga zakona i odrediti ovlaštene zdravstvene organizacije udruženog rada za vršenje umjetne oplodnje (član 31).